

Дисципліна:

**"КОМП'ЮТЕРНА
ТЕХНІКА"**

**Лекції – 4 год.
Лабораторні роботи – 10 год.**

**Форма контролю
знань – залік!!!**

Максимальна кількість балів - 100

***Ваші
запитання:***

Лекція № 1

ВСТУП ДО КОМП'ЮТЕРНОЇ ТЕХНИКИ

Лектор: старший викладач кафедри інноваційних
та інформаційних технологій у фізичній культурі і спорті
Герасименко Світлана Олегівна

Література

1. Комп'ютерна техніка та методи математичної статистики: навч. посібник / В.О. Кашуба, Л.В. Денисова, В.В. Усиченко, Л.А. Харченко, Ю.Л. Хлевна, В.П. Вишневецька, М.В. Караватська, А.М. Бойко – 2014. – 213 с.
2. Баженов В.А., Венгерський П.С., Гарвона В.С. та ін. К.: Каравелла, 2016. – 592 с. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології.
3. Дибкова Л.М. Інформатика і комп'ютерна техніка: навч. посібник /Л.М. Дибкова.–3-тє вид., доповн.– К.: Видавничий центр «Академія», 2011.– 464 с.
4. <http://stud.com.ua/informatika/>

План

- 1. Роль та сфери використання обчислювальної техніки**
- 2. Інформатика, інформація, одиниці її вимірювання**
- 3. Коротка історія обчислювальної техніки, поняття елементної бази та покоління ЕОМ (електронних обчислювальних машин)**
- 4. Класифікація ЕОМ**

ЗАСТОСУВАННЯ КОМП'ЮТЕРІВ

Загальні сфери

Підготовка текстів і документів
Перевірка орфографії
Переклад текстів
Планування персональної діяльності
Глобальні комп'ютерні мережі
Поштові послуги
Телефонні послуги
Законодавство

Освіта медицина

Навчання, тестування і контроль знань
Медична апаратура
Експертні системи
Обробка результатів
Бази даних

Промисловість виробництво бізнес

Управління технологічними процесами
Автоматизація
Бухгалтерія
Складський облік
Комунікації
Реклама
Ділова графіка і презентації
Управління підприємствами
Банківська справа

Наука і техніка

Інженерна графіка
Архітектура
Експеримент
Інженерні та наукові розрахунки
Системи навігації
Захист інформації
Військові задачі

Фізичне виховання та спорт

Планування тренувального процесу
Біомеханічний аналіз спортивних рухів
Автоматизація суддівства
Підготовка програмних тренажерів-стимуляторів
Моделювання спортивних вправ
Проведення статистичних досліджень

Побут і дозвілля

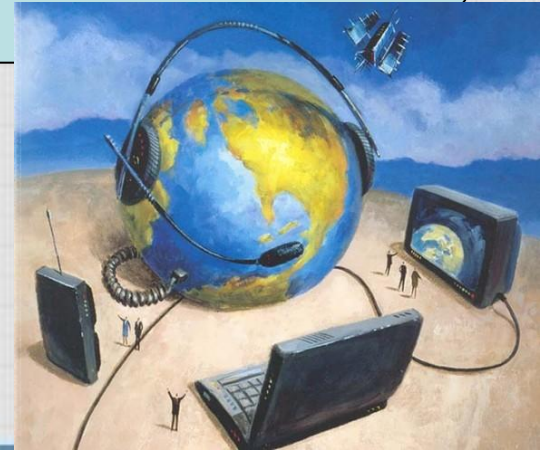
Облік домашніх фінансів
Системи допомоги
Комп'ютер у хатньому господарстві
Музика в домі
Комп'ютерні ігри
Зв'язок із зовнішнім світом

Автоматизація інформаційних процесів:

- ✓ **автоматизація в плануванні та управлінні;**
- ✓ **автоматизація в наукових дослідженнях;**
- ✓ **автоматизація в прогнозуванні;**
- ✓ **накопичення інформації в базах та банках даних;**
- ✓ **застосування ЕОМ у побуті, сфері навчання, послуг;**
- ✓ **обмін інформації з допомогою комп'ютерних мереж;**
- ✓ **автоматизація проектування та ін.**

Інформатика - комплексна наукова та інженерна дисципліна, яка займається дослідженням процесів отримання, зберігання, передачі, обробки інформації,

а також вирішенням проблем створення, впровадження, використання інформаційної техніки і технологій у всіх сферах суспільного життя.

Інформація походить від латинського слова “informatio”, що означає: роз'яснення, ознайомлення, переказ.

Інформація – це
відомості про
навколишній світ і
процеси, що в ньому
відбуваються

Інформація – це відомості про об'єкти і явища,
які підвищують рівень обізнаності об'єкта, який
сприймає цю інформацію

Інформація - це сукупність відомостей (даних), які сприймають із навколишнього середовища (вхідна інформація), видають у навколишнє середовище (вихідна інформація) або зберігають всередині певної системи.

Інформацію можна:

- створювати;
- передавати;
- приймати;
- запам'ятовувати;
- шукати;
- копіювати;
- обробляти;
- руйнувати;
- вимірювати;
- ділити на частини й т. д.

Одним з основних інструментів інформатики є комп'ютер

Комп'ютер (від англ. **computer** – обчислювач) – універсальний електронний інструмент, який призначено для накопичення, зберігання та обробки різноманітної інформації.

Комп'ютер обробляє дані, представлені тільки в числовій формі

Всі числа в комп'ютері представлені за допомогою нулів і одиниць, тобто комп'ютери зазвичай працюють у двійковій системі числення

БІТ = 0 або 1

БАЙТ = 8 біт – являє собою послідовність восьми нулів і одиниць.

З його допомогою можна закодувати значення одного символу (знака, цифри, букви) з 256 можливих

1 – 00000001

2 – 00000010

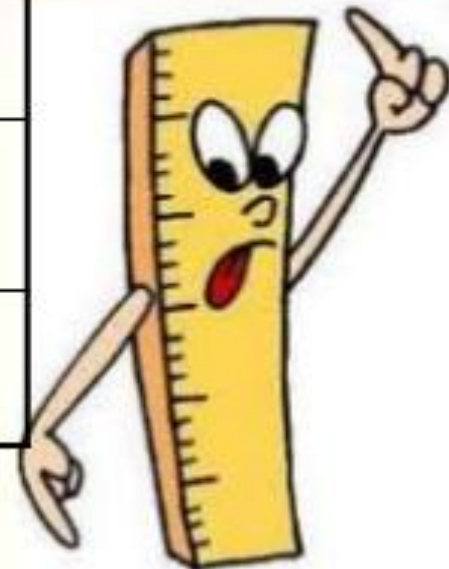
3 – 00000011

4 – 00000100

Які є одиниці вимірювання інформації?

Позначення	Назва	Значення
1 Кбайт	кілобайт	1024 байт
1 Мбайт	мегабайт	1024 Кбайт
1 Гбайт	гігабайт	1024 Мбайт
1 Тбайт	терабайт	1024 Гбайт

Історія обчислювальної техніки

I. Домеханічний період

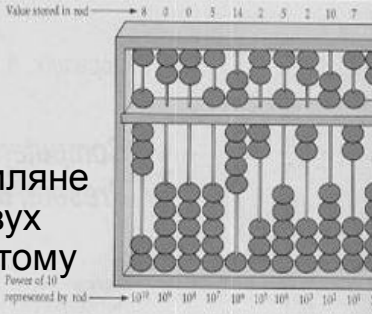

На пальцях

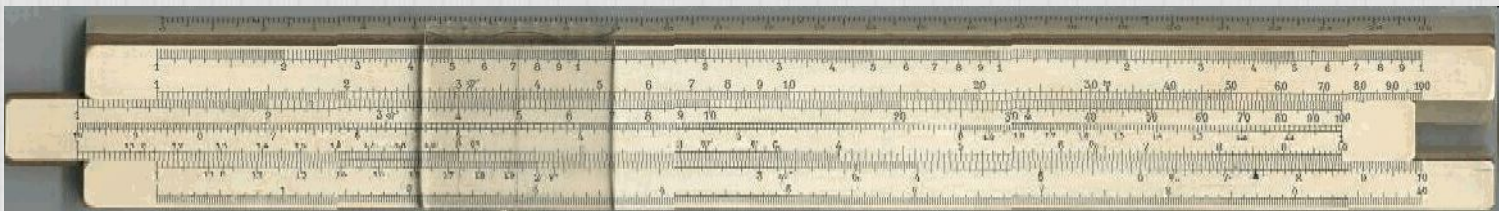

На камінцях,
ракушках та
ін.

Греки та римляне
більше двох
тисячоліть тому
почали
використовувати
абак

Палички Непера
(1550-1617р.р.)
для множення

Логарифмічна лінійка

техніки II. Механістичний період

В середині XVII столітті (1642, а в деяких джерелах - 1645 г.) французький філософ і математик Блез Паскаль винайшов, як прийнято вважати, перший механічний калькулятор, який отримав назву «Паскаліна» або «Паскалево колесо».

Ця машина дозволяла автоматично додавати та віднімати.

Ще в 1623 році, професор кафедри східних мов Тюбінгенського університету математик **Вільгельм Шиккард** виготовив механічний пристрій, який міг не тільки додавати і віднімати, але виконував операції множення та ділення

Ескіз механічного сумуючого пристрою з десятьма колесами був розроблений ще Леонардо да Вінчі (1452- 1519)

За цими кресленнями у ХХ віці фірма ІВМ в цілях реклами побудувала працездатну машину

У 1673 році німецький математик і філософ Готфрід Вільгельм Лейбніц створив механічний лічильний пристрій, який не тільки додавав, віднімав, а й перемножав та ділив. Машина Лейбніца була складнішою «Паскаліни» і називалась арифмометром.

Він же запропонував використовувати в обчислювальних машинах двійкову систему числення

Другим важливим етапом вважається розробка британського винахідника Чарльза Беббідж в 30-ті роки XIX століття універсального обчислювального пристрою - Аналітичної машини.

Машина повинна була вміти виконувати програми, що вводяться за допомогою перфокарт і мати "склад" для запам'ятовування даних і проміжних результатів.

Наукові ідеї Беббіджа зацікавили доньку відомого англійського поета лорда Байрона - графиню Аду Августу Лавлейс. Вона заклала перші фундаментальні ідеї про взаємодію різних блоків обчислювальної машини і послідовності вирішення на ній завдань. Аду Лавлейс по праву вважають першим у світі програмістом. Багатьма поняттями введеними Адою Лавлейс в опису перших у світі програм, широко користуються сучасні програмісти.

III. Електромеханічний період

У кінці XIX ст. були створені більш складні механічні пристрої. Одним з них можна вважати пристрій, розроблений Германом Холлерітом.

**В цьому пристрої була вжита ідея перфокарт
Це була перша електрична машина
Вона дозволила автоматизувати процес обчислення**

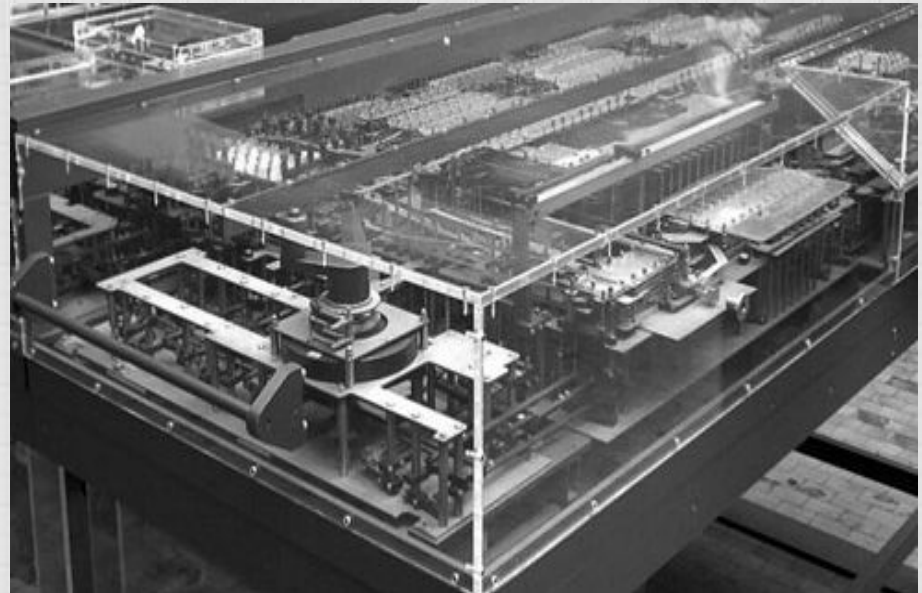

Не маючи ні найменшого уявлення про роботу Чарлза Беббіджа, Цузе почав розробляти універсальну обчислювальну машину, подібну Аналітичній машині Беббіджа.

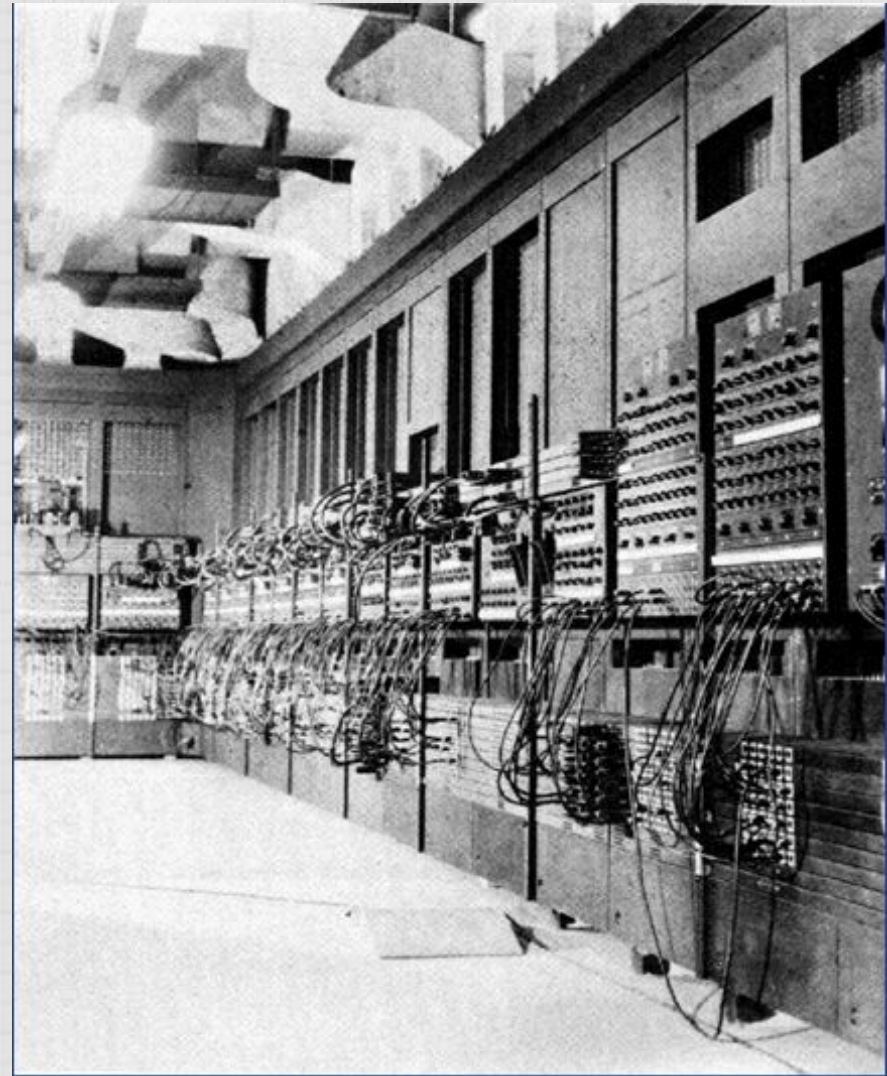
У 1938 році він завершив будівництво машини (Z1), яка займала площу близько 4 квадратних метрів і являла собою сплетення реле та проводів.

IV. Електронний період

З появою нових пристроїв - електронно-вакуумних ламп, з'явилася можливість створення більш сучасного класу обчислювальних машин

- На початку 1943 року успішні випробування пройшла перша американська обчислювальна машина Марк1, призначена для виконання складних балістичних розрахунків ВМФ США
- Наприкінці 1943 року запрацювала англійська обчислювальна машина спеціального призначення «Колосс». Машина працювала над розшифровкою секретних кодів фашистської Німеччини.

1946 став роком створення першої універсальної електронної цифрової обчислювальної машини **ENIAC**

Винахідниками машини були американці Джон Преспер Еккерт та Джон Вільям Моклі

Загалом комплекс містив:

17468 ламп

7200 кремнієвих діодів

1500 реле,

70000 резисорі

10000 конденсаторів

Обчислювальна потужність —

300 операцій множення

або 5000 операцій додавання

на секунду. Вага — 27 тонн

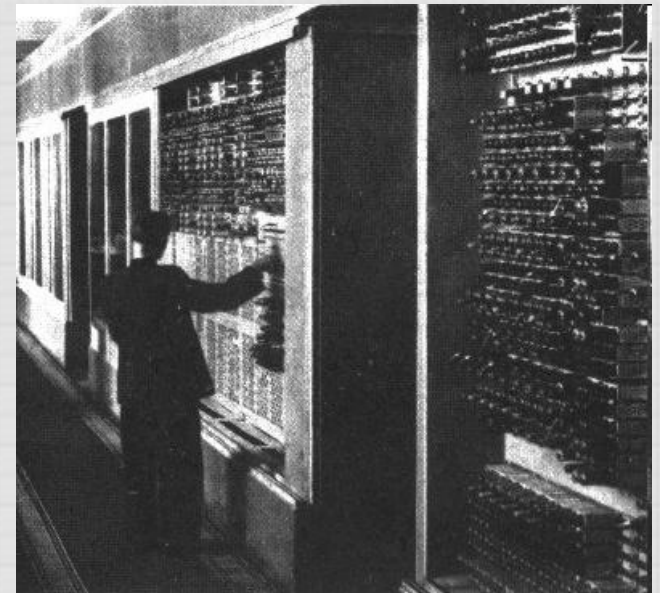

в 50-х роках, у Києві під керівництвом академіка Сергія Олексійовича Лебедєва була створена перша ЕОМ у нашій країні МЕСМ (малая електронно-счетная машина)

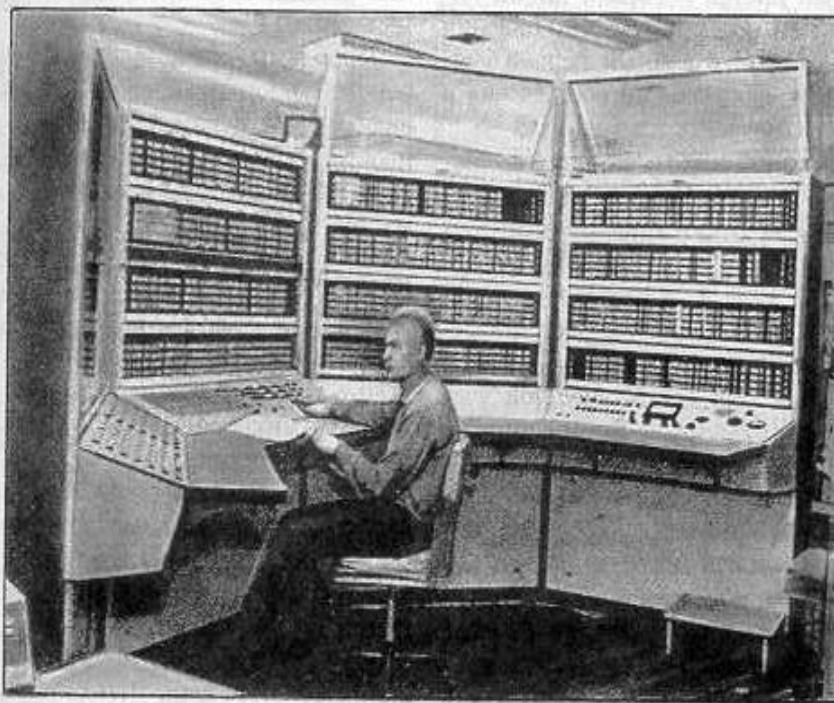
в 1952 році з'явилася БЕСМ-1 (большая электронно-счетная машина).

Ця машина стала, на той час, найпродуктивнішою у Європі: вона виконувала 8 - 10 тис. операцій в секунду.

Винахід в 1948 році транзистора ^{техніки} **поклало початок створенню принципово нових комп'ютерів - більш потужних, ніж їхні попередники, та в сотні разів менших за габаритами.**

Комп'ютер БЭСМ-6

У 1965 році з'явився перший міні-комп'ютер PDP-8 розміром з холодильник і вартістю 20 тис. дол.

У 1958 р. Джек Кілбі придумав, як на одній пластині напівпровідника розмістити кілька транзисторів. А 1959 Роберт Нойс (майбутній засновник фірми Intel) винайшов більш досконалий метод, що дозволяв створювати на одній пластині і транзистори, і всі необхідні з'єднання між ними.

Отримані електронні схеми стали називатися інтегральними схемами або

IBM/360

в 1968 р фірма Burroughs випустила перший комп'ютер на інтегральних схемах,

а в 1970 р фірма Intel почала продавати інтегральні схеми пам'яті.

У 1971 році з'явився перший мікропроцесор.

У 1974 році з'явився перший персональний комп'ютер

-«Альтаир-8800» (розробник Едвард Робертс)

Хоча можливості його були дуже обмежені (оперативна пам'ять складала всього 256 байт, клавіатура і екран були відсутні), його поява була заснована з великим ентузіазмом. Покупці цього комп'ютера постачали його додатковими пристроями: монітором для виведення інформації, клавіатурою, блоками розширення пам'яті і т.д.

У серпні 1981 року з'явився перший комп'ютер під назвою IBM PC

До 80-х років IBM дуже активно працювала за великими замовленнями. Кілька разів їх робив уряд, кілька разів - військові. Свої мейнфрейми вона поставляла, як правило, освітнім та науковим закладам, а також великим корпораціям

Елементна база та покоління ЕОМ

- **I покоління (1946 - 1958)** - машини на електронно-вакуумних лампах. Мали великі розміри, низьку швидкодію, швидко перегрівалися і виходили з ладу (ENIAC, "Мінськ-1", БЕСМ-1 та ін.)
- **II покоління (1958 - 1964)** - машини на транзисторах. Відрізнялися великим обсягом пам'яті, більш високою швидкодією і прийнятними габаритними розмірами, а головне появою розвинених систем програмування (Еліот (Англія), «Сіменс» (ФРН), БЕСМ-4,6, "Світ" та ін.)
- **III покоління (1964 - 1972)** - ЕОМ на інтегральних схемах. Підвищилася надійність роботи, з'явилася можливість створення пакетів прикладних програм (ППП) на мовах високого рівня (серія 360 IBM, ЄС ЕОМ, СМ, "Електроніка").

- **IV покоління** (з 1972р.) - комп'ютери на великих і надвеликих інтегральних схемах. Швидкодія їх - сотні мільйонів операцій в секунду, обсяги зовнішньої пам'яті вимірюються в Мега- і Гігабайтах, а розміри незначні.
- **V покоління** - комп'ютери на дуже великих масштабних інтегрованих пристроях. Мікросхеми на основі паралельно-векторної технології.
- *ПК, що відносяться до п'ятого покоління, не просто обчислювальні машини, а повноцінні мультимедійними інструментами. На них можливо монтувати фільми, працювати з зображеннями, записувати і обробляти звук, створювати інженерні проекти, запускати реалістичні 3D-ігри.*
- Також існує думка, що до п'ятого покоління слід відносити комп'ютери з дво- та більше ядерними процесорами. З цієї точки зору п'яте покоління почалося приблизно з 2005 року ...

В осяжному майбутньому ми вправі очікувати, що з'явиться 6 покоління ЕОМ.

Воно буде характеризуватися використанням нейронних елементів в архітектурі мікросхем, використанням процесорів в рамках розподіленої мережі.

Продуктивність комп'ютерів в наступному поколінні буде вимірюватися, ймовірно, вже не в гігагерцах, а в принципово іншого типу одиницях обчислення.

Класифікацію ЕОМ можна здійснювати різноманітні параметрами:

- швидкодія (кіл. оп. / с);
- ємності оперативної і зовнішньої пам'яті;
- розрядності процесора;
- вартості;
- кола завдань, які вирішуються (спеціалізовані та універсальні) і багатьом іншим

**Наприклад, часто використовується така класифікація:
суперкомп'ютери,
сервери,
робочі станції,
персональні комп'ютери,
мобільні комп'ютери**

*Засновник фірми Microsoft Білл Гейтс,
ввів таку класифікацію персональних комп'ютерів:
сервери, настільні, портативні, кишенькові, ПК-кіоски й інтерактивні
телевізори*

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ
svgeras@hotmail.com

Svetlana Gerasimenko

;)